

УДК 336.1

Н. В. Савчук,
к. е. н., доцент, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана

РОЛЬ ДЕРЖАНИХ ФІНАНСІВ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЗРОСТАННІ

N. Savchuk,
candidate of economic science (Ph.D), associate professor, Vadym Getman Kyiv National Economic University

ROLE OF GOVERNMENT FINANCE IN ECONOMIC GROWTH

Перехід до розвитку економіки на ринкових принципах, яким характерні внутрішні і зовнішні негативні ефекти господарської і фінансової діяльності, слабка зацікавленість у виробництві і наданні у потрібному обсязі суспільних благ, періодичні виробничі та фінансові кризи, безробіття, надмірна диференціація населення за рівнем доходів тощо, вимагають посиленого впливу держави через свій інструментарій на різні сторони розвитку суспільства. Таким інструментарієм регулювання на макроекономічному рівні є бюджетна система з її ресурсним потенціалом. "Без пильного ока (держави — авт.) ринок може вийти з-під контролю", — відмічає Б. Обама — Президент однієї із самих ліберальних економік у сучасному світі [1, с. 61]. Це підтвердила і практика Індії та Китаю, де лібералізація державного регулювання відбувається еволюційним шляхом і які найменше постраждали від сучасних фінансових криз. Незважаючи на ряд аргументів проти подібних заходів, які приводять авторитетні дослідники [2], більшість вчених в посткризову епоху все більше схильється до думки про користь такого стимулювання, в першу чергу у формі державних інвестицій в людський капітал та інфраструктуру. Дійсно, як показали узагальнення МВФ, досягнуті в багатьох країнах межі зниження інструментальних процентних ставок центробанків разом із збереженням кредитних обмежень, автоматично збільшують продуктивність кожної додаткової грошової одиниці, яка спрямована в економіку саме через бюджетну систему [3].

Transition to economy development on market principles with inherent internal and external adverse effects of business and financial operation, poor motivation for manufacturing and ensuring of sufficient public benefits, repeating production and financial crises, unemployment, and excessive differentiation of communities in terms of profits level require government's extensive influence on different areas of social development by applying of specific governmental tools. The budget system with its resources potential represents such tools for macroeconomic control. "Without vigilance (of the government — auth.), a market may get out of control", the president of the USA, one of the most liberal economies nowadays [1, p. 61], said. It has been also evidenced in practice in India and China where governmental control is subject to evolutionary liberalisation, and which countries have been exposed to the slightest impact of the recent financial crises. Despite numerous arguments against such measures by renowned researches [2], most post-crisis scientists tend to support such motivating, primarily, by way of governmental investments in human capital assets and infrastructure. In deed, according to the IMF summary, the lowered interest rates of central banks in many countries and continuing loan limitations automatically add to the value of each extra monetary unit directed to economy through the budget system [3].

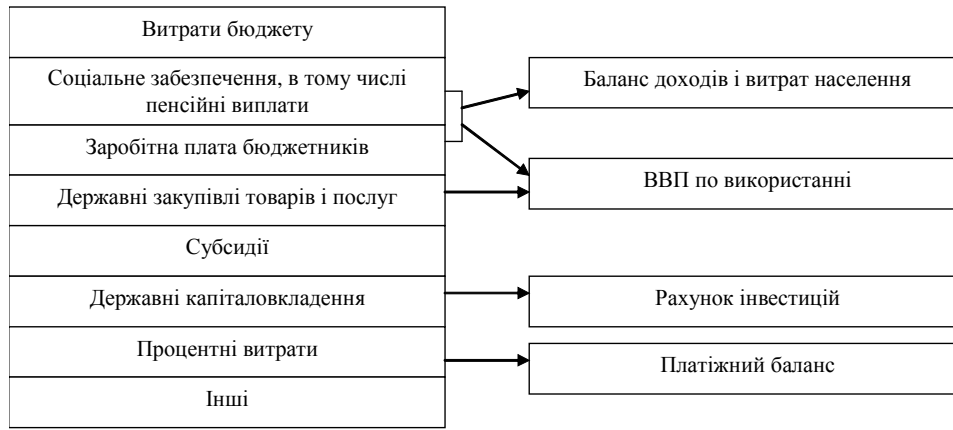
Ключові слова: бюджет, бюджетна система, ВВП, витрати бюджету, субсидії, податки, інвестиції, бюджетна політика.

Key words: budget, budget system, GDP, budget expenditure, subsidies, taxes, investments, budget policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Одним із дієвих інструментів протистояння національних фінансових систем викликам процесу глобалізації є посилення державного регулювання через бюджетну систему, що і було покладено в основу кейнсіанської докт-

рини, яка виникла як альтернатива "класичній аксіомі"[4, с. 3—18]. У всіх індустріально розвинених країнах держава з її фінансовим потенціалом розглядається в якості виразника національних інтересів, що послідовно відстоює і розширює їх, удосконалюючи форми і методи

Рис. 1. Вплив витрат бюджету на інші складові витрат економічної структури

Джерело: складено автором самостійно.

своїєї участі, можливості впливу на національну економіку з метою реалізації тієї стратегії соціально-економічного розвитку країни, який у найбільшій мірі відповідає її національним інтересам".

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДЖЕРЕЛ

Для написання роботи автором використовувалися наукові праці головних представників різних наукових поглядів, які стосуються питань у сфері державних фінансів, а саме: бюджету і бюджетної системи. Серед них все-світньо відомі праці Адама Сміта і Джона Кейнса, Масгрейва, а також Дж.Колодко — представника сучасного інституціоналізму.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Осмилення і розуміння питання о ролі держави в суспільному виборі потребує концентрації для пошуку оптимального рівня втручання держави в економіку в умовах, коли на економічну динаміку одночасно впливають і "провали ринку" і "провали держави", як зазначив в своїй роботі з відповідною назвою Д.А. Веселов [5,с. 25].

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Одна із центральних проблем протягом усього цивілізаційного розвитку і осмилення його у економічній і фінансовій науці є питання ролі держави і її інститутів у господарському житті суспільства. Питання про доцільність стимулювання економіки за рахунок фіскальних механізмів у поточних дискусіях з різних аспектів економічної політики стало ледь не центральним в глобальному масштабі. Це пов'язано: по-перше, із тим, що стихійні ринкові механізми не можуть ефективно використовувати наявні господарські та фінансові ресурси і вирішувати найважливіші питання соціально-економічних проблем індивіда, регіону й суспільства в цілому. "Ринковий фундаменталізм (laisser-faire) останніх 20 років драматично провалив екзамени", — констатується в доповіді ЮНКТАД "Глобальна економічна криза: системні провали і мультилатеральні засоби лікування" [5].

По-друге — перехід до фінансової економіки, яка посилює процес міграції фінансового і реального господарства між країнами шляхом утвердження панування величезних транснаціональних корпорацій (ТНК), діяльність яких обумовила становлення і функціонування наднаціональних інститутів регулювання. Це викликано тим, що фінансовий потенціал окремих монополій і ТНК інколи перевищують бюджети невеликих країн і їх

можливості у визначенні основних тенденцій і процесів розвитку світової господарської системи в угоду інтересам провідних держав і фінансових груп значно більші. На глобальні виробничі системи, які контролюються ТНК, приходить 80% світової торгівлі [6]. А за їх участю в країнах, що розвиваються, створюються в середньому біля 30% ВВП проти 18% в розвинутих країнах [6], що є основою формування бюджетів від доходів у таких же пропорціях. Вони безпосередньо впливають на додану вартість, зайнятість і прибуток. Для країн, що розвиваються, ТНК можуть бути важливим механізмом нарощування виробничого потенціалу, в тому числі за рахунок поширення технологій і навчання працівників, і тим самим відкривають можливості довгострокової модернізації виробничого потенціалу. Адже ТНК контролює 4/5 усіх існуючих у світі патентів, ліцензій і ноу-хау [7, с. 243—245]. За цих умов бюджетна політика не має бути додатком до монетарної політики, яка орієнтована на світові тенденції глобалізації. На думку дослідників, подібне відокремлення бюджетного механізму у загальній системі макрорегуляторів здатне викликати відрив бюджетного фінансування від реальних потреб економіки [8, с.153].

На думку Н. Флігстїна, яким шляхом і настільки далеко держава готова зайти у своєму втручанні, у великій мірі залежить від політичного курсу в конкретному суспільстві і від криз, завдяки яким в даному суспільстві появились сучасні ринки [9, с. 44]. Вчений звертає увагу на необхідність вивчення емпіричних даних, щоб зрозуміти межу цього втручання кожної конкретної країни [10, с. 56], що власне підтримує і автор.

Якщо взяти до уваги викладені вище фактори, позиція Дж.М. Кейнса тільки зовнішньо здається протилежною до позиції засновника ліберальної економіки і класичного напрямку А. Сміта. Еволюція ринкової економіки створила нові обставини, які потребували активного впливу держави на економіку через її бюджетну систему, тоді як А. Сміт віддавав пріоритет "невидимій руці" ринку, яка ефективно працювала певний період. Тому це не є протилежність у підходах, а доповнення з врахуванням нових умов, виходячи із законів ринкової економіки, необхідності посилити роль держави у розв'язанні проблем досягнення економічної рівноваги. "Насправді, — зазначають Р. Грінберг і О. Рубінштейн, — сутність кейнсіанської революції зводилась до необхідності доповнення "невидимої руки" ринку "видимою рукою" держави" [13, с. 67]. Проблема первинності "видимої" і "невидимої" руки знаходить у центрі дискусій представників і сучасних те-

орій [14]. Проте беззаперечним у цій дискусії залишається вплив бюджетування на інші складові витрат економічної структури (рис. 1).

Міра лібералізму у фінансовій системі має залежати від конкретних обставин розвитку економіки. Адже навряд чи хто буде заперечувати розробки класиків лібералізму Л.фон Мізеса [15] і лауреата Нобелівської премії в галузі економіки за 2008 рік П. Кругмана [16], які здобули світове визнання. Але вагомі аргументи і в критиків лібералізму [17]. Нині критикується і більш сучасна, "м'яка" версія лібералізму — неолібералізм [18]. Один із представників сучасного інституціоналізму Гж. Колодко називає його джерелом світової сучасної кризи, оскільки лише притаманна неолібералізму комбінація цінностей, інститутів і політики могла викликати таке сильне потрясіння. "Ці цінності, — відмічає вчений, — надто виставляють індивідуалізм і надто вихваляють жадібність, зводячи цей недолік у ранг добродетелі, який нібито рухає економікою, а також нехтують соціальними аспектами господарської діяльності та не розглядають людину як центр процесу виробництва. В інституціональному аспекті неолібералізм зробив державу та її регулюючу практику публічним ворогом номер один. Маніпулюючи (треба визнати чудово) суспільною думкою через ЗМІ і, на жаль, через частину наукового співтовариства, особливо через економістів, ліберали нав'язують концепцію "малої" держави та мінімізації її втручання у спонтанні ринкові процеси, хоча саме держава є, поряд з ринком, суперінститутом сучасного господарства. Лише розумна синергія могутності "невидимої руки" ринку з видимою головою держави дає шанс на довгочасний економічний успіх, особливо у країнах з "ринком який формується", зокрема в економіках постсоціалістичної трансформації" [19, с. 61].

Ми не ставимо за мету аналізувати аргументацію "за" і "проти" лібералізму, бо його необхідно розрізнати як ідею, принцип, ідеологію і як практику з її наслідками. Останнє буде нами взяте в основу аналізу ролі бюджетної системи держави через призму кейнсіанських поглядів, в реалізації економічної політики в нових умовах цивілізаційного розвитку. Тому, якщо проаналізувати економіку постіндустріального суспільства, то вона у більшості розвинутих країн має характер змішаної, яка опирається на великі інтегровані корпорації, 10% світового багатства контролює 147 транснаціональних корпорацій, що складає менше 1% компаній (глобальна економічна суперструктура) і 40% мирового багатства контролює 147 транснаціональних корпорацій [20], в числі яких значна кількість із долею державного капіталу, тому і передбачає поєднання державного регулювання і саморегулювання [21].

Ринкові початки економіки пов'язані із найвагомішими її економічними інститутами, приватною власністю і конкурентним середовищем, інституціональні основи яких створює держава, в числі яких і інституціональні чинники фінансового сектору економіки, соціальні — сильною соціальною політикою, різноманітними формами прямого і непрямого державного регулювання через механізми бюджетної системи [22].

Ефективна ринкова система відтворює істотну соціальну нерівність, і лише держава може змінити ситуацію через механізм перерозподілу доходів: по-перше, з допомогою прогресивного оподаткування, по-друге, використовуючи бюджетні кошти для підтримки людей похилого віку, непрацездатних, багатодітних, безробітних тощо. Цей соціальний аспект реалізується державою через систему, яка забезпечує виконання державою функцій "справедливості".

Держава через бюджетну систему реалізує і функцію стабільності, яка полягає у контролі на макроекономічному рівні хід економічного циклу. "Використовуючи теорію Дж. Кейнса та його послідовників і критиків, — відмічає А.А.Чухно, — держава обережно проводить відповідну фінансову та податкову політику, впливаючи на рівень і темпи виробництва, на підтримання зайнятості, здійснення антиінфляційних заходів" [23, с. 129].

Посилення ролі в суспільному розвитку державних фінансів є об'єктивним процесом сучасного цивілізаційного розвитку. Цей процес розпочався з періоду Великої депресії, коли активно стали впроваджувати програми державного фінансування, й особливо після Другої світової війни. Об'єктивні умови зумовили перегляд і наукової доктрини суспільно-економічного розвитку. В основі нової доктрини була покладена ідея зростання ролі бюджетної системи з її ресурсним потенціалом у підвищенні соціально-економічного добробуту. Такі провідні теоретики як Дж. Кейнс "Загальна теорія зайнятості, процента та грошей" [24], Р. Масгрейва і П. Масгрейва "Державні фінанси: теорія і практика" [25] розглядають бюджетну систему як ефективний інструмент виконання державою перерозподільної і стабілізуючої ролі держави. Впровадження в життя кейнсіанських ідей суспільного розвитку призвело до безпрецедентного зростання у найрозвинутіших країнах світу в 1960—1990-ті роки розміру державних бюджетів (від 28% у 1960 році до 43% у 1990 році, а в країнах Швеції, Нідерландах, Бельгії й до понад 50%) [26, с. 69—92]. Впродовж 1960—1990 рр. у більшості західних країн видатки на державні соціальні програми (соціальне страхування і забезпечення) збільшувалися близько 8% на рік, що вдвічі перевищувало темпи росту ВВП [27, с. 29] і тільки починаючи з кінця 1990-х років, темпи зростання видатків на соціальне страхування й забезпечення дещо скоротилися, проте не відставали від темпів зростання ВВП [28].

ВИСНОВКИ

Проводячи глибокий науковий аналіз останніх тенденцій, дослідники виявили зворотній зв'язок між розмірами бюджету й економічним зростанням у різних країнах і регіонах. Проаналізувавши 23 розвинені країни за 25-річний період С. Фолстер та М. Хенрексон встановили сильний негативний вплив розмірів бюджету на зростання ВВП [29, с. 337—358].

Подібні результати отримали і дослідники 36-річного періоду впливу державних фінансів на економіку США Е. Педен та М. Бредлі. Більше того, вони показали негативний вплив розмірів державних фінансів не тільки на економічне зростання, а й на продуктивність [30, с. 229—245].

Разом з тим практика соціально-економічного розвитку ряду країн світу (Китай, Сінгапур, Філіппіни, Перу, Буркіне Фасо, Колумбія тощо) відзначили певну зворотну залежність бюджетних витрат у ВВП. Низький рівень останньої (до 25%) практично забезпечує країнам високі темпи зростання, але невисокі стандарти життя [31, с.37]. Між іншим, це той рубіж, який визначав Дж. Кейнс "Уряду не варто за допомогою податків вилучати більше 25 відсотків національного доходу". До такого висновку Дж. Кейнс прийшов у кінці свого життя [32, с.17]. Цей факт спростовує неправильне відображення Кейнса як фанатичного прихильника оподаткування з послідовним перерозподілом бюджетних засобів.

Ми не будемо детально аналізувати дану проблему бюджетної системи, відмітимо, що, очевидно, існують оптимальні розміри і структура бюджету з точки зору теорії

розвитку економіки. Але ми можемо констатувати два підтверджені досвідом розвитку факторів:

1) із збільшенням бюджетних витрат до рівня більшого 40% від ВВП поліпшуються соціальні умови, але практично втрачаються шанси на високі темпи економічного зростання (приклад, більшість країн ЄС);

2) зменшення рівня дохідної частини бюджету у ВВП (нижче 40%) послаблює навантаження на економіку і створює умови її розширення як за рахунок мобілізації частини її тіньової складової, так і за рахунок зростання її офіційного сектору.

Література:

1. Волобуев В. Бюджетный курс Б. Обамы: комбинированные дефициты и стабилизационная политика // В. Волобуев // Международная экономика и международные отношения. — 2010. — № 10. — С. 56—61.

2. Barro R., Redlick Ch.J. Macroeconomic Effect from Government Purchases and Taxes // The Quarterly Journal of Economics. — 2011. — Vol. 126. — P. 51—102: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://scholar.harvard.edu/barro/files/barroredlickpaper0210.pdf>

3. Reassessing the Role and Modalities of Fiscal Policy in Advanced Economies // IMF Policy Paper, Washington, D.C., September 17, 2013. — 63 p. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/pp/end/2013/072113.pdf>

4. Fezzari S.M. Keynesian macroeconomics as the rejection of classical axioms / S.M. Fezzari // Journal of Post Keynesian Economics. — 2009. — Vol. 32. — № 1. — P. 3—18 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://econpapers.repec.org/article/mespostke/v_3a32_3aу_3a2009_3ai_3a1_3ap_3a3-18.htm

5. Веселов Д.А. Провалы рынка и провалы государства в модели перехода от стагнации к развитию / Д.А. Веселов // Журнал Новой экономической ассоциации. — 2011. — № 12. — С. 24—39 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ekonrus.org/repec/journal/2011-12-24-39r.pdf>

6. The Global Economic Crisis: System Failures and Multilateral Remedies. Report by the UNCTAD Secretariat Task Force on Systemic Issues and Economic Cooperation. — New York and Geneva: United Nations, 2009. — P. iii (iv+80p.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://unctad.org/en/docs/gbs20091_en.pdf

7. Доклад о мировых инвестициях 2013. Обзор. Глобальные производственные системы: инвестиции и торговля в интересах развития. — ООН. Нью-Йорк и Женева 2013. — С. XI (XIV+38 с. (52 с.)) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013overview_ru.pdf

8. Трифонов И.В. Роль транснациональных корпораций в глобализации мировой экономики / И.В. Трифонов // Молодой учёный. — 2013. — № 9. — С. 243 — 245 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.moluch.ru/archive/56/7687>

9. Сенчагов В. О формировании новой парадигмы бюджетной политики / В. Сенчагов // Вопросы экономики. — 2013. — № 6. — С. 152—159.

10. Флигстин Н. Архитектура рынков: экономическая социология капиталистических обществ XXI века / Н. Флигстин // Экономическая социология. — 2013. — Т. 14. — № 1. — С. 28—71.

11. Флигстин Н. Государство, рынок и экономический рост / Н. Флигстин // Экономическая социология. — 2007. — Т. 8. — № 2. — С. 41—60.

12. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. — М.: ЭКСМО, 2007 (Серия Антология экономической мысли). — 960 с.

13. Гринберг Р.С. Основания смешанной экономики. Экономическая социодинамика / Р.С. Гринберг, А.Я. Рубинштейн. — М.: Институт экономики РАН, 2008. — С. 67. (482 с.)

14. Asensio A. The Achilles heel of the mainstream explanations of the crisis and a Post Keynesian alternative / A. Asensio // Journal of Post Keynesian Economics. — 2013. — Vol. 36. — № 2. — P. 355—380 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://econpapers.repec.org/article/mespostke/v_3a36_3aу_3a2013_3ai_3a2_3ap_3a355-380.htm

15. Людвиг фон Мизес. Либерализм / фон Мизес Людвиг / [Liberalismus, 1927]. Пер. с англ. А.В. Куряева. — М.: Социум, Экономика, 2001. — 239 с.

16. Кругман П. Кредо либерализма / П. Кругман / Центр исследований постиндустриального общества. — М.: "Европа", 2009. — 368 с.

17. Валлерстайн И. После либерализма / И. Валлерстайн / Пер. с англ. М.М. Гурвица, П.М. Кудюкина, Л.В. Феденко: под ред. Б.Ю. Кагарлицкого. — М.: Едиториал УРСС, 2003. — 250 с.; Його ж: Конец знакомого мира. Социология XXI века / Пер. с англ. под ред. В.И. Иноземцева. — М.: Логос, 2003 — 368 с.

18. Дэвид Харви. Краткая история неолиберализма. Актуальное прочтения. Введение. Х. Дэвид / Пер. с англ. Н.С. Бережной. — 2013. — 141 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://alexnn.trinitas.pro/files/2013/09/>

19. Колодко Гж. Неолиберализм и мировой экономический кризис / Гж. Колодко // Вопросы экономики. — 2010. — № 3. — С. 61.

20. Центр гуманитарных технологий. 2011: URL: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/corporate/2011/10/24/3685>

21. Чухно А.А. Твори: У 3 т. / НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, НДФІ. — Т. 2: Інформаційна постіндустріальна економіка: теорія і практика. — К.: НДФІ, 2006. — 512 с.

22. Інституційні чинники розвитку фінансового сектору економіки в умовах ринкової трансформації: монографія / За ред. д-ра екон. нук, проф. В.М. Соболева. — К.: Університет банківської справи НБУ, 2010. — 300 с.

23. Чухно А.А. Твори. У 3-х томах / НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, НДФІ. — Т. 1. Становлення і розвиток ринкової економіки. — К., 2006. — 592 с.

24. Keynes J.M. The General Theory of Employment, Interest and Money / J.M. Keynes. — San Diego: Harcourt Bruce Janovich, 1936. — 263 p.

25. Масгрейва Р. і Масгрейва П. 17 (Musgrave R. Public Finance in Theory and Practice / R. Musgrave, P. Musgrave. Fourth ed. — New York: Mc Graw — Hill, 1984. — 824 p.

26. Tanzi V. Can Small Governments Secure Economic and Social Well-Being? / V. Tanzi, L. Schuknecht. — Vancouver. B.C.: The Fraser Institute, 1998. — p. 69 — 92: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.fraserinstitute.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=3039>.

27. Скулиш Ю. І. Моделі фінансового забезпечення розвитку соціальної сфери / Ю.І. Скулиш // Наукові праці НДФІ. — № 2 (43) — 2008. — С. 29.

28. Adema W. Nex Social Expenditure, 2005 Edition: More Comprehensive Measures of Social Support / W. Adema, M. Ladaique // OECD Social Employment and Migration Working Papers № 29. — Paris: OECD, 2005. —

78 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.oecd.org/els/soc/35632106.pdf>

29. Folster S. Growth and the public sector: a critique of the critics / S. Folster, M. Henrekson // *European Journal of Political Economy*. — 1999. — Vol. 15. — № 2. — P. 337—358 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://swopec.hhs.se/hastef/papers/hastef0391.pdf>

30. Peden E. Government Size, Productivity, and Economic Growth. The Post-War Experience / E. Peden, M. Bradley // *Public Choice*. — 1989. — Vol. 61. — P. 229—245 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.freetheworld.com/papers/Gwartney_Holcombe_Lawson.pdf

31. Гончарук А.Г. Вплив бюджетної політики на розвиток національної економіки / А.Г. Гончарук // *Фінанси України*. — 2006. — № 12. — С. 37.

32. Скидельский Р. Кейнс: Возвращение мастера / Р. Скидельский: пер. с англ. О. Левченко; [Науч. ред. О. Залулин]. — М.: ООО "Юнайтед Пресс", 2011. — С. 17.

References:

1. Volobuyev, V. (2010), "Mr. Obama's Budget Policy: Combined Deficits and Stabilising Policy", *International Economy and International relations*, vol. 10, pp. 56—61.

2. Barro, R. and Redlick, Ch.J. (2011), "Macroeconomic Effect from Government Purchases and Taxes". *The Quarterly Journal of Economics*. vol. 126, pp. 51—102, [Online], available at: <http://scholar.harvard.edu/barro/files/barroredlickpaper0210.pdf>

3. IMF Policy Paper (2013, Sept. 17), "Reassessing the Role and Modalities of Fiscal Policy in Advanced Economies". [Online], available at: <http://www.imf.org/external/np/pp/end/2013/072113.pdf>

4. Fezzari, S.M. (2009), "Keynesian macroeconomics as the rejection of classical axioms". *Journal of Post Keynesian Economics*, vol. 32, No. 1, pp. 3—18, [Online], available at: http://econpapers.repec.org/article/mespostke/v_3a32_3ay_3a2009_3ai_3a1_3ap_3a3-18.htm

5. Veselov, D.A. (2011), "Market Failures and Fault of Government in Stagnation to Development Transition Model". *New Economic Association's Newsletter*, [Online], vol. 12, pp. 24—39, available at: <http://www.ekonrus.org/repec/journal/2011-12-24-39r.pdf>

7. UNO (2013), "World Investment Report. Overview. Global Production Systems: Investments and Trade for Development". [Online], available at: http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2013overview_ru.pdf

8. Trifonov, I.V. (2013), "Role of Multinational Corporations in World Economy Globalisation". *Young Scientist*, [Online], vol. 9, pp. 243—245, available at: <http://www.moluch.ru/archive/56/7687/>

9. Senchagov, V. (2013), "Formation of New Budget Policy Model". *Economy Issues*, vol. 6, pp. 152—159.

10. Fligstin, N. (2013), "Market Structure: Economic Sociology of XXI Century Capitalist Societies". *Economic Sociology*, vol. 14, No. 1, pp. 28—71.

11. Fligstin, N. (2007), "Government, Market and Economic Growth". *Economic Sociology*, vol. 8, No. 2, pp. 41—60.

12. Smith, A. (2007), *An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations*. Economic Thought Anthology Series. Moscow, RF.

13. Grinberg, R.S. (2008), *Osnovaniya smeshannoy ekonomiki. Ekonomicheskaya sotsiodinamika [Fundamental of Mixed Economy. Economic Socio-Dynamics]*. Institute of Economics under the Russian Academy of Sciences, Moscow, RF.

14. Asensio, A. (2013), "The Achilles heel of the mainstream explanations of the crisis and a Post Keynesian alternative". *Journal of Post Keynesian Economics*, [Online], vol. 36, No. 2, pp. 355—380, available at: http://econpapers.repec.org/article/mespostke/v_3a36_3ay_3a2013_3ai_3a2_3ap_3a355-380.htm

15. Ludwig von Mises (2001), *Liberalism [Liberalismus, 1927]*, Translation from English by A. V. Kuriayeva, Socium Economics, Moscow, RF.

16. Krugman, P. (2009), *Kredo liberalizma [Credo of Liberalism]*, Post-Industrial Society Research Centre, Europe, Moscow, RF.

17. Wallerstein, I. (2003), *Posle liberalizma [After Liberalism]*. Transl. from Engl. by Gurvits M.M., Kudiukina P.M. and Fedenko L.V. (Ed. by Kaharlytskyi B), Moscow, RF; Wallerstein I. (2003), *Konets znakomogo mira. Sotsiologiya HHI veka [The End of World as We Know it. Social Science for the Twenty-First Century]*. Transl. from Engl., ed. by V. I. Inozemtsev V.I., Logos, Moscow, RF.

18. David, Harvey (2013), *Kratkaya istoriya neoliberalizma. Aktualnoe prochteniya. Vvedenie [A Brief History of Neoliberalism]*. Transl. from Engl. by N. R. Berezhna. [Online], available at: <http://alexnn.trinitas.pro/files/2013/09>

19. Kolodko, Gr. (2010), "Neoliberalism and World Economic Crisis". *Economy Issues*, vol. 3, pp. 56—65.

20. Human Technologies Centre (2011). [Online], available at: <http://gtmarket.ru/news/corporate/2011/10/24/3685>

21. Chukhno, A.A. (2006), *Informacijna postindustrial'na ekonomika: teorija i praktyka, Tom 2 [Informational Post-Industrial Economy: Theory and Practice. Works in 3 vols. Vol.2]*, Ukrainian National Academy for Sciences, T.Shevchenko National University, Scientific and Research Institute of Finance. Kyiv, Ukraine.

22. Sobolev, V.M. (2010), *Instytutsiini chynnyky rozvytku finansovoho sektoru ekonomiky v umovakh rynkovoi transformatsii: monohrafiia [Institutional Factors of Finance Sector Development in Market Transformation Environment: Monograph]*, Banking Business University under the NBU, Kyiv, Ukraine.

23. Chukhno, A.A. (2006), *Stanovlennia i rozvytok rynkovoi ekonomiky [Market Economy Formation and Development. Works in 3 vols. Vol.1]*. Ukrainian National Academy for Sciences, Kyiv. T. Shevchenko National University and Scientific and Research Institute of Finance. Kyiv, Ukraine.

24. Keynes, J.M. (1936), *The General Theory of Employment, Interest and Money*. Harcourt Bruce Janovich. San Diego, USA.

25. Musgrave, R. (1984), *Public Finance in Theory and Practice*. Mc Graw — Hill, New York, USA.

26. Tanzi, V. and Schuknecht, L. (1998), "Can Small Governments Secure Economic and Social Well-Being?" [Online], available at: <http://www.fraserinstitute.org/WorkArea/DownloadAsset.aspx?id=3039>

27. Skulysh, Yu.I. (2008), "Models of Financial Support for Social Development". *Researches by Scientific and Research Institute of Finance*, vol. 2, No. 43, pp. 26—33.

31. Honcharuk, A.H. (2006), "Budget Policy Impact on National Economy Development". *Finance of Ukraine*, vol. 12, pp. 33—39.

32. Skidelsky, R. (2011), *Kejns: Vozvraschenie mastera [Kejns: The Return of the Master]*. Transl. from Engl. by O. Levchenko, Ed. by O. Zaluin. United Press LLC, Moscow, RF.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2014 р.